

ВИДАВНИЦТВО
РАНОК

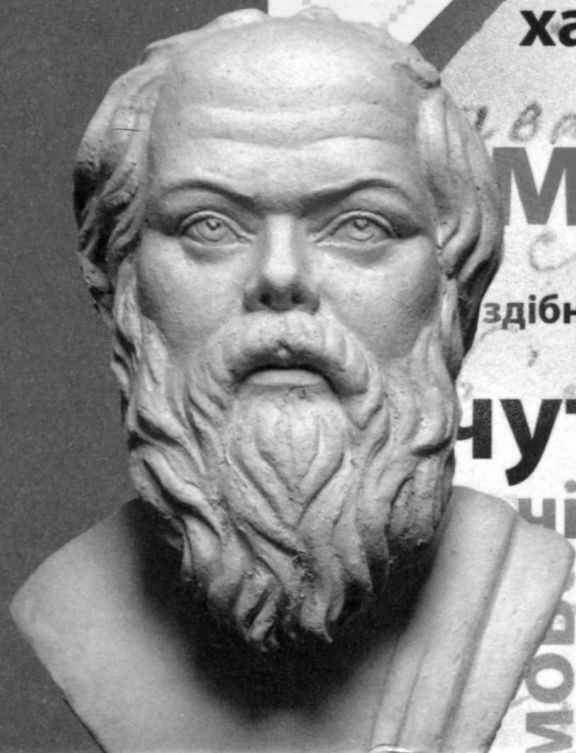

Інтернет-
підтримка

О. П. Глазова

9

УКРАЇНСЬКА МОВА

компетентності

почуття

характер

мислення

мова

здібності

талант

чуття

чість

мова

твори себе

цінності

спілкування

характер

мораль

пізнай себе

здібності

О. П. Глазова

9 УКРАЇНСЬКА МОВА

**Підручник
для 9 класу
загальноосвітніх
навчальних закладів**

Рекомендовано
Міністерством освіти і науки України

Харків
Видавництво «Ранок»
2017

УДК 373.5:811.161.2+811.161.2(075.3)

Г52

Рекомендовано Міністерством освіти і науки України
(наказ Міністерства освіти і науки України від 20.03.2017 № 417)

Експерти, які здійснили експертизу підручника під час проведення конкурсного відбору проектів підручників для 9 класу загальноосвітніх навчальних закладів і зробили висновок про доцільність надання підручнику грифа «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України»:

Н. А. Метчик, учитель «КЗ Луцький НВК

“Гімназія № 14 імені Василя Сухомлинського”

Луцької міської ради Волинської області», учитель-методист;

О. О. Храмченко, методист відділу освіти Сколівської районної державної адміністрації Львівської області;

В. М. Баденкова, доцент кафедри української мови та літератури Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського, кандидат філологічних наук

Глазова О. П.

Г52 Українська мова : підруч. для 9 класу загальноосвіт. навч. закладів /О. П. Глазова. — Харків : Вид-во «Ранок», 2017. — 240 с. : іл.

ISBN 978-617-09-3376-8.

УДК 373.5:811.161.2+811.161.2(075.3)

Інтернет-підтримка
Електронні матеріали
до підручника розміщено на сайті
interactive.ranok.com.ua

ISBN 978-617-09-3376-8

© Глазова О. П., 2017
© ТОВ Видавництво «Ранок», 2017

Передмова

Дорогі дев'ятикласниці та дев'ятикласники!

Українська мова — мова України, важливий чинник самобутності нашого народу, високої гідності громадян України.

«Кожен мусить пізнати свій народ і себе в ньому», — писав Григорій Сковорода. Філософ стверджував необхідність троїстого самопізнання, тобто пізнання себе як особи, як громадянина та як власне людини. Не заперечуючи гасла «Всі люди рівні», він не стомлювався стверджувати: «Всі люди різні».

Могутнім інструментом самопізнання є мова. **Пізнавати себе** засобами мови вам допомагатиме цей підручник.

Ви — юні громадяни інформаційної доби. Дехто з науковців порівнює мову зі своєрідною операційною системою такого величезного комп'ютера, яким є суспільство. Навчання онлайн, спілкування через е-мейл та інтернет-форуми стали для вас такими ж звичними, як виконання письмових завдань у шкільних зошитах. **Пізнавати й творити себе** засобами мови у процесі спілкування вам теж допомагатиме цей підручник.

Чим досконаліше людина володіє мовою, тим виразніше, повніше, яскравіше постає вона перед іншими людьми як особистість. Для ефективного мовленнєвого спілкування будь-якими засобами необхідно не лише оволодіти мовними та мовленнєвими знаннями та вміннями, а ще й **сформувати відповідні компетентності**.

Кожен із вас має свій мовний «портрет», у якому відображено всі якості вашого Я: духовні, громадянські, національні, суспільні, культурні, вікові. Мова визначає поняття і взаємозв'язки між ними, формує уявлення про добро і зло, красиве і потворне, виражає ваші переконання.

Формувати в собі такі чесноти, як людяність, співчутливість, чесність і порядність вам так само допомагатиме підручник. Вивчаючи мову, ви **обговорюватимете моральні цінності**, що дають кожному з нас можливість оцінювати життя та орієнтуватись у ньому. А ще підручник сприятиме **розвиткові у вас допитливості, критичного мислення, впевненості у своїх силах, креативності**.

Мова — могутній засіб вираження складної гами людських почуттів. Заклик «пізнай самого себе» стосується можливості такі почуття розуміти й розрізнити. **Розвивати вміння визначати емоції та почуття — свої та**

інших людей, а ще за будь-яких обставин опановувати себе вам теж допомагатиме цей підручник.

Мови людина навчається упродовж усього життя. Допомогти вам **пізнавати й удосконалювати себе у вивченні мови** — головне завдання підручника.

Хай уроки української мови стануть для вас сходинками до майбутніх успіхів, до самоствердження й самовдосконалення через опанування державної мови та вміння бездоганно нею спілкуватися!

Зорієнтуватися в підручнику вам допоможуть такі умовні позначення:

Інформація для запам'ятовування

Інформація для ознайомлення та осмислення

Домашнє завдання

Проведіть дослідження

Формуймо медійну грамотність

Знай і вмій більше (завдання підвищеного рівня складності)

Попрацюй із комп'ютером

Виконаймо проект

Хай вам щастить у навчанні!

Зміст

Передмова.	3
--------------------	---

ВСТУП

§ 1 Розвиток української мови	5
ЗАПИТАННЯ І ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ	12

ПОВТОРЕННЯ ВИВЧЕНОГО У 8 КЛАСІ

§ 2 Граматична основа речення. Односкладне та двоскладне речення.	25
§ 3 Розділові знаки в реченнях, ускладнених однорідними та відокремленими членами	28
§ 4 Розділові знаки в реченнях, ускладнених звертаннями та вставними словами.	39
ЗАПИТАННЯ І ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ	42

СИНТАКСИС. ПУНКТУАЦІЯ

Пряма і непряма мова як засоби передавання чужого мовлення

§ 5 Пряма мова.	47
§ 6 Речення з непрямою мовою. Заміна прямої мови непрямою.	53
§ 7 Цитата як спосіб передавання чужого мовлення.	56
§ 8 Діалог	61
ЗАПИТАННЯ І ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ	66

Складне речення

§ 9 Складне речення та його ознаки	67
§ 10 Складні речення сполучникові та безсполучникові	70
§ 11 Складні речення із сурядним і підрядним зв'язком	76

Складносурядне речення

§ 12 Смислові зв'язки між частинами складносурядного речення. Розділові знаки у складносурядному реченні	82
ЗАПИТАННЯ І ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ	87

Складнопірядне речення

§ 13	Складнопірядне речення, його будова й засоби зв'язку в ньому. Підрядні сполучники й сполучні слова в складнопірядних реченнях	88
§ 14	Основні види складнопірядних речень: з означальними, з'ясувальними, обставинними пірядними частинами	100
§ 15	Складнопірядні речення з пірядними означальними	102
§ 16	Складнопірядні речення з пірядними з'ясувальними	107
§ 17	Складнопірядні речення з пірядними обставинними частинами. Складнопірядні речення з пірядними місця і часу	111
§ 18	Складнопірядні речення з пірядними умови	124
§ 19	Складнопірядні речення з пірядними допустовими	128
§ 20	Складнопірядні речення з пірядними способу дії та ступеня	133
§ 21	Складнопірядні речення з пірядними порівняльними	135
§ 22	Складнопірядні речення з пірядними причини і мети	144
§ 23	Складнопірядні речення з пірядними наслідковими	150
§ 24	Складнопірядне речення з кількома пірядними частинами	153
	ЗАПИТАННЯ І ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ	159

Безсполучникове складне речення

§ 25	Смислові відношення між частинами безсполучникового складного речення	163
§ 26	Розділові знаки в безсполучниковому складному реченні: кома, крапка з комою	167
§ 27	Розділові знаки в безсполучниковому складному реченні: двокрапка	172
§ 28	Розділові знаки в безсполучниковому складному реченні: тире	174
	ЗАПИТАННЯ І ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ	178

Складне речення з різними видами зв'язку

§ 29	Складне речення з різними видами сполучникового й безсполучникового зв'язку	179
------	---	-----

ТЕКСТ ЯК ОДИНИЦЯ МОВЛЕННЯ ТА ПРОДУКТ МОВЛЕННЕВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

§ 30	Текст і його основні ознаки	189
§ 31	Будова тексту. Мікротема й абзац. Ключові слова в тексті й абзаці	192

§ 32 Види й засоби міжфразового зв'язку	203
ЗАПИТАННЯ І ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ	207

ПОВТОРЕННЯ І СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ВИВЧЕНОГО

§ 33 Мовні аспекти вивчення речення (порядок слів у реченні, граматична основа, види речень)	211
Тлумачний словничок	217
Словничок термінів	222
Словничок фразеологізмів	228
Словничок назв почуттів	229
Словничок українських відповідників запозичених слів	234

РОЗВИТОК МОВЛЕННЯ

Читання. Говоріння

Види мовленнєвої діяльності. Стилi, типи мовлення (повторення). Вимоги до мовлення	13
Усний вибіркоий переказ тексту наукового стилю	20
ЗАПИТАННЯ І ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ	24

Говоріння

Складання діалогів	23
--------------------------	----

Читання. Письмо

Ділові папери. Автобіографія. Резюме	34
--	----

Говоріння

Складання діалогів	43
--------------------------	----

Читання. Говоріння

Письмовий вибіркоий переказ тексту наукового стилю	44
--	----

Говоріння

Складання діалогів	63
--------------------------	----

Читання. Говоріння

Усний стислий переказ тексту публіцистичного стилю	74
--	----

Читання. Письмо

Ділові папери. Заява	97
----------------------------	----

Говоріння

Складання діалогів	119
--------------------------	-----

Читання. Говоріння

Усний твір-роздум на суспільну або морально-етичну тему в публіцистичному стилі	121
--	-----

Читання. Письмо

Письмовий докладний переказ тексту публіцистичного стилю з творчим завданням	131
---	-----

Письмовий твір-роздум на морально-етичну тему в публіцистичному стилі	139
--	-----

Говоріння

Складання діалогів	143
--------------------------	-----

Читання. Говоріння

Усне коротке повідомлення в публіцистичному стилі на морально-етичну або суспільну тему	160
--	-----

Усний твір-роздум на суспільну тему в публіцистичному стилі	170
---	-----

Говоріння

Складання діалогів	186
--------------------------	-----

Читання. Письмо

Письмовий докладний переказ тексту публіцистичного стилю з творчим завданням	187
---	-----

Тези прочитаної науково-пізнавальної статті	196
---	-----

Слухання. Письмо

Конспект сприйнятого на слух науково-навчального тексту	200
---	-----

Читання. Письмо

Письмовий твір-роздум на морально-етичну тему в публіцистичному стилі	208
--	-----

Читання. Говоріння

Складання діалогів	209
--------------------------	-----